

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Gentianales (gentianaordningen), **Familj:** Gentianaceae (gentianaväxter), **Släkte:** *Gentiana* (gentianor), **Art:** *Gentiana purpurea* - baggsöta L. **Synonymer:** *Purpurgentiana*

Kännetecken

Baggsöta är en flerårig ört med tjock ibland förgrenad jordstam, som kryper nära markytan. Rosettbladen är flera, kort skaftade, 10–25 cm långa, lansettlika med mest fem tydliga, bågformiga nerver. Stjälken är styvt upprätt, 20–50 cm hög med 2–4 par motsatta, oskaftade blad. Blommorna är få och sitter tätt samlade i stjälktoppen eller vid de övre bladverken. Fodret är hinnlikt och djupt uppslitsat på en sida. Kronan är klocklik, stor, 17–25 mm med fem större flikar, djupt purpurbrun (sällan gulgrön i Sverige), med ofta sammanstående flikar. Frukten är en mångfröig kapsel som omsluts av hyllerester men sällan hinner komma till mognad på den svenska lokalen. Baggsötan blommar sent, i augusti.

Utbredning och status

Baggsöta är i Sverige endast känd från en begränsad lokal i nordvästra Härjedalen, i Tännäs. Där upptäcktes arten så sent som 1972. Beståndet är fördelat på ett mindre antal grupper och uppgår till drygt 1000 ex/bladrosetter. Ingen märkbar ökning eller minskning av beståndet har observerats sedan upptäckten. I Norge är växten vanligare främst i det sydligaste fjällområdet, men når nära den svenska förekomsten i Sör-Tröndelag. Under årens lopp har den dock utrotats från flera lokaler. Vanlig är den fortfarande i delar av Centraleuropas bergsområden.

Ekologi

Växten är kalkskyende och växer i Sverige i den övre subalpina regionen. På växtplatsen i Härjedalen varierar marken från fuktig myrkant, frisk mark med *Salix*-arter till torr stenig hedmark.

Hot

Utöver att arten är mycket sällsynt och således känslig för otillåten insamling förefaller inget direkt hot föreligga. Växtplatsen är avskilt belägen. Terrängkörning kan skada den känsliga biotopen. Baggsötans spridnings- och förökningspotential är begränsad. Tidigare grävdes dess jordstammar upp i stor omfattning för medicinska ändamål, vilket är orsaken till att växten utrotats på flera norska lokaler.

Åtgärder

Växtplatsen kräver ingen vård men viss övervakning av floraväktare.

Övrigt

Baggsöta är fridlyst. Antalet blommande exemplar är ofta litet, sällan mer än 5 % av räknade rosetter. Mogna frökapslar har ej iakttagits. Växten är förhållandevis svårödlad och kräver speciella betingelser. Utländska namn – NO: Söterot, DK: Purpur-Ensian, FI: Punakatkerö, GB: Purple Gentian.

Naturvård

Fridlysnig: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 8. Bestämmelsen gäller hela landet

Litteratur

- Danielsson, B. 1994. Härjedalens flora. Lund.
- Gjærevoll, O. 1990. Maps of Distribution of Norwegian Vascular Plants. II. Alpine Plants. Trondheim.
- Lid, J. & Lid, D. T. 1994. Norsk flora. 6. utgåve ved Reidar Elven. Oslo.
- Nilsson, Ö. 1974. Purpurgentiana (*Gentiana purpurea* L.) - en ny svensk växt. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1974(2): 12–16.
- Nilsson, Ö. 1987. *Nordisk fjällflora*. andra uppl. Bonniers.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1976. Projekt Linné rapporterar 14–28. *Svensk Bot. Tidskr.* 70: 211–224.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1985. Projekt Linné: slutrapport. *Svensk Bot. Tidskr.* 79: 319–328.
- Petterson, B. 1998. Floraväktarverksamheten i Jämtlands län. *Rödbläran* 10 (1): 3–63.

Författare

Örjan Nilsson 1995. ©ArtDatabanken, SLU 2006.